

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 12. avgusta 1863. ~

Gospodarske stvari.

Kako se breskve najbolj zorejajo?

Breskva je najokusniši sad med vsem sadjem, — al tudi najobčutljiviše drevo je. Ne samo, da ji mrazi spomladi cvetje posmodé, ker zgodaj cveté; pa je tudi premehkužna, da ne prenese velicega mraza, in je drevo sploh nature take, da zgodaj hira in malokdaj staro postane.

Kar prvo napako zadene, se ji lahko v okom pride, da je spomladanski mraz ne popari, če se pritlično drevo s pripravno odejo mraza varuje. Najlože se to zgodí na obzidjih, ravno tako tudi na latnikih pa tudi prostih špalirjih (plantah); visoke drevesa je pa težko ali celó nemogoče mraza obvarovati.

Dalje je dobro, da se breskve in marelice tako sadijo, da jih žarki izhajočega solnca ne zadevajo, to je, da se sadijo bolj na zahodne kraje. Zakaj ravno tiste rastline mraz najbolj popali, ki so solncu najbolj izpostavljene, to je, tiste, ktere solnce jutranje najpred obseje. Zato se dajo rastline, ki jih je vidno srež zadel ali slana pricvrknila, dostikrat še pozeblina oteti, če se zjutraj zgodaj, preden jih solnce obsije, s kako rečjo pokrijejo in ostanejo do poldne pokrite. Ravno tako se dajo tudi sadne drevesa v cvetji pozeblina obvarovati, da se po kaki mrzli noči z mrzlo vodo poškopijo; to delo se mora pa vselej opraviti, preden solnce drevo obsije.

Rekli smo, da v naših deželah breskev rada hira; maloktera doseže starost. Zoper to je malo pomoči. Razun skrbnega obrezovanja pomaga to breskvi največ, da se v rasti kolikor moč zadržuje; to pa se doseže, da se zmrznjena zemlja tako deleč, kakor breskvine korenine segajo, pol čevlja na debelo z listjem ali gnojem pokrije. Po ti odeji zmrzlina delj časa v zemlji zadržana ostane. To je za breskev zato koristno, ker največ njenih bolezni od tod izvira, da zgodnja spomladanska toplota drevesu sok zbudi, da jame po drevesu pretekati, če pa pozneje še mraz nastopi, pa sokotok ustavi ali ga saj zadržuje; nasledek tega sta vžig in smolotok, dostikrat oba skup. Res, da je že marsikdo trdil, da poklad breskvenemu drevesu pripomore, da se delj časa zdravo ohrani, in tega menda ne bo nihče tajil, ako se breskve na tako deblo vcepijo, ki pozneje odganja in potem takem drevesno rast zadržuje. Zato ima Šamal tudi prav, če trdi, da, če se breskev na trn vcepi, trdneje deblo napravi, kakor na kakem drugem divjaku; česar se pa še sam prepričal nisem. Temu nasproti pa ne gré breskve na mandeljnovno drevo cepiti, ker na prostem vrtu ne stori tako vrlo kakor kje bolj v zatišji.

Kako pa, ali je pri breskvi potrebno, da se po-

žlahni in cepi? Odgovor je, da se koščičasto sadje lože in pred iz semena zaredí, kakor sadje iz pešek; ravno to veljá tudi od breskve. Če se ravno iz semena tista sorta vselej ne dobí, kakor je ona, od ktere si koščice posadil, vendar le je sad dober in žlahen. Nekatere plemen se plodijo žlahne brez vsega cepljenja in požlahnjenja, kakor na pr. po Francozkem tako zlo priljubljena, pri nas malo znana marelična breskev, ki ima po svojem rumenem mesu res izvrsten sad.

Zakaj pa ne kaže, da bi breskve ne cepili, in zakaj je bolje, če imamo take, kakor izrastejo same po sebi?

Prvič nimamo nič truda ž njimi, kar tudi nekoliko zdá. Ker je cepljenje z nakladom (kopuliranje) precej sitno delo, zato najraje breskve s popkom (okuliranjem) cepimo; ravno to je pa najbolj med vsem drugim cepljenjem na vreme navezano. Nepožlahnjeni divjak, ker je, kakor domače drevo, tudi domačega podnebja privajen, je trdneji in se vsacega vremena tako kmali ne vstraši, je bolj zdrav in čvrst. Necepljena breskev skor vselej trdnejša ostane kakor pa cepljena, zato tudi delj časa rodi in sad donaša.

Naj se tedaj najgorše plemena, ki jih imamo, cepijo, da jih ohranimo; ondi pa, kjer ni podnebje ugodno, ali pa tam, kjer se veliko veliko breskvinih dreves izreja, naj se le iz koščic redijo. Za to rejo se jemljejo koščice od najboljših plemen, ki rodijo najboljši sad in so popolnoma zrele. Sadi jih brž, ko si sad pojedel, en palec globoko, in koščico od koščice za čevlj narazen, v dobro zemljo, in sicer v tak kraj, ki ima dosti solnca, pa je v zatišji in varen severja in burje. Spomladi drugega leta se morajo drevesca na večí prostor presaditi. Že v prvem letu spoznaš iz svetlega in širocega temnega perja žlahniše plemo. Drevesca s starimi lastnostmi odberi in posadi jih posebej; druge, ki se ti ne zdijo toliko vredne pa pocepi, ali jih pa zavrzi. One drevesca, ki obetajo, da bodo dober in lep sad donašale, obrezuje skrbni vrtnar in glešta že od mladega tako, da se mu tako zrastejo, kakor jih misli imeti. Necepljene breskvice rodé dostikrat že v tretjem letu, sploh pa v četrtem; tisto drevesce, ki jame zgodaj popke nastavljati, je žlahnega jedra, je veliko vredno. Končaje moram še omeniti, da gosp. Hafner v Kadolzburgu na Parskem zareja breskvine drevesa že več let iz koščic in pravi, da se mu vrlo obnašajo.

O goveji kugi na dalje.

Zagrebski „Gospodar. List“ piše, da na človeka, o katerem se je pripovedovalo, da zná ozdraviti (lěčiti) govejo kugo, je velika vika, zakaj poginilo je mnogo goved, ki jih je zdravil. Vredništvo „Narodnih Novin“ dostavlja, da tudi v Volavji se nikakor ni po-